

CO₂-utslepp i Norge

Basert på [CO₂-utslipp i Norge – Ekte data \(uib.no\)](#).

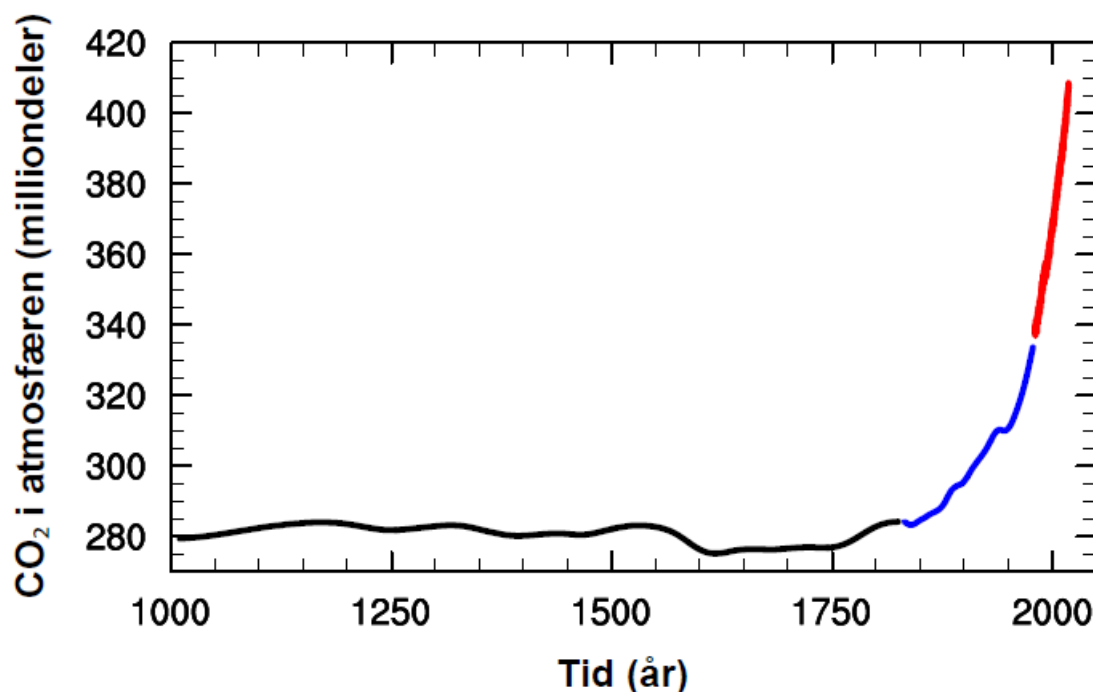
Oppdatert til LK20, og med nyare CO₂ - tal.

Hvordan har Norges CO₂-utslipp endret seg fra 1960 til i dag?

Mongstad oljeraffineri er en stor utslippskilde av CO₂ i Norge. Foto: [Tøssekaien \(Flickr\)](#).

Hovedårsaken til menneskeskapt klimaendring er vår utstrakte bruk av kull, olje og gass. Enhver forbrenning av disse fossile brenslene – uavhengig av sted på jorden, om det er på bakken, over hav eller høyt i atmosfæren – fører til at karbondioksid (CO₂) frigjøres. Atmosfærens innhold av CO₂ har skutt i været siden industrialiseringen på 1800-tallet, se figur 1, og er i dag høyere enn de siste par millioner år.

Figur 1. Atmosfærens innhold av CO₂ i milliondeler av luftens komponenter (ppm, parts per million) mellom år 1000 og 2018. 400 ppm tilsvarer at atmosfæren inneholder 0,04 prosent CO₂. Svart og blå kurve er rekonstruert CO₂-innhold fra iskjerner i Antarktis², mens rød kurve er global middelvei fra en rekke målestasjoner på jorden³. Merk den markante økningen siden midten av 1800-tallet, som

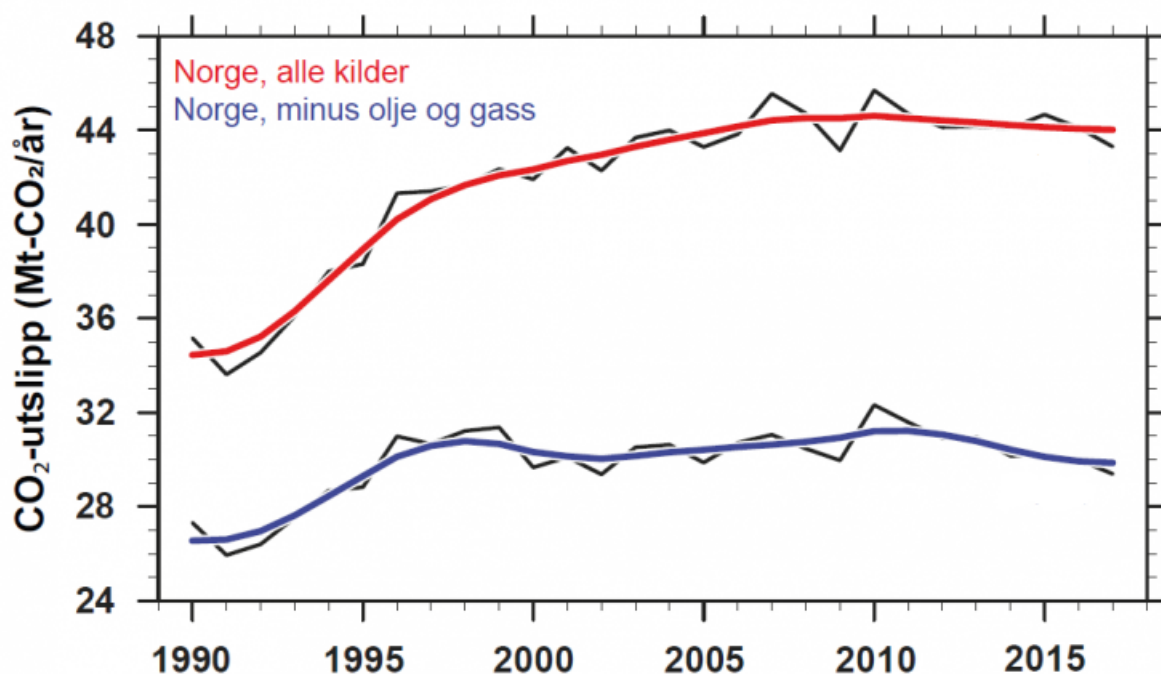
sammenfaller med storstilt industrialisering på jorden. Til sammenligning har atmosfærens CO_2 -innhold i stor grad variert mellom 280–300 ppm de siste to til tre millioner år. Kilde: Helge Drange/Norsk Klimastiftelse

Det globale karbonatlas (www.globalcarbonatlas.org) gir oss en oversikt over utslipp av CO_2 for all land i verden. Tall for Norges CO_2 -utslipp dekker perioden mellom 1960 og 2019. CO_2 -utslipp oppgis som regel i millioner tonn CO_2 per år.

a) Gå først inn på nettsiden <http://www.globalcarbonatlas.org/en/CO2-emissions> og velg unit «MtCO₂». Hvor stort var Norges totale CO_2 utslipp i 2019? Hvilke 3 land har de største CO_2 -utslippene i verden og hvilken rangering har Norge i total CO_2 utslipp?

b) På samme websiden som i oppgave a) velg å unit «tCO₂/person». Dette viser hvor stort CO_2 -utslipp de forskjellige landene har per person. Hvilke land har nå de høyeste utslippene? Forklar hvorfor dene rangeringen er så annerledes enn i oppgave a). Forklar også hvordan Norge sin rangering har endret seg. Hvordan er Norge sine CO_2 utslipp sammenlignet med det globale gjennomsnittet?

c) Figur 2 viser CO_2 -utslipp i Norge fra alle innenlandskilder fra 1990 til 2017. Les av grafen for å finne de totale utslippene i år 1990 og i år 2017. Hvor stor er i økningen og hva tilsvarer dette i prosentvis økning?

Figur 2. CO_2 -utslipp i Norge mellom 1990 og 2017 fra alle innenlands kilder (rød linje), og de samlede utslippene minus utslipp fra sektoren olje- og gassutvinning (blå linje), uttrykt i millioner tonn CO_2 per år. Kilde: Helge Drange/Norsk Klimastiftelse

d) Bruk det vedlagte datasettet med årlig CO_2 utslipp i Norge fra 1960–2019: `CO2-norge`. Last inn datamaterialet i Python ved hjelp av `Pandas` ([sjå video](#)). Plott grafen og fiks på plottet så du får en figur med aksnavn, rutenett, tittel osv.

Forklar utviklingen av CO_2 -utslipp med egne ord. Hva ser du? Kan du se noen spesielle endringer eller mønstre? Er det noen tidsperioder som skiller seg ut?

e) Vi ønsker nå å finne en enkel modell som beskriver datapunktene våre. Bruk regresjonsverktøyet `polyfit` i `NumPy` (Python, [sjå video](#)) til finne både en lineær funksjon og en andregradsfunksjon som passer bra til CO_2 -verdiene. Hva er uttrykkene til funksjonene og hvilken synes du er mest realistisk? Forklar.

f) Hvordan tror du funksjonsuttrykkene i oppgave e) passer utenfor vårt definisjonsområde, altså før 1960 og etter 2019?

g) Vi kan bruke derivasjon til å lære noe om en graf og hvordan den endrer seg. Bruk CAS til å derivere funksjonen og tegn grafen til den derivate. Når begynner CO_2 utslippene å avta i følge funksjonen din?

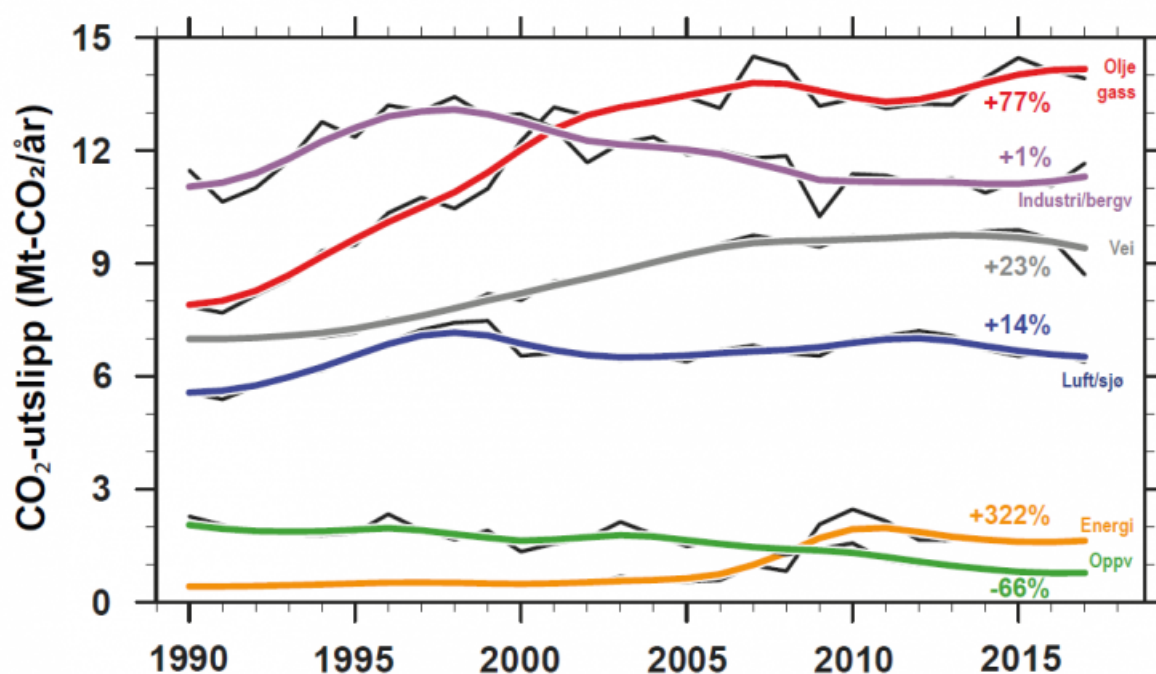
h) Bruk den derivate til å regne ut stigningen til grafen (den momentane vekstfarten) i årene 1970, 1990 og 2010. Hva er den fysiske forklaringen og enheten til stigningstallet? Beksriv hva stigningstallet forteller oss med egne ord.

i) Hvis du skulle beskrive utviklingen av CO_2 -utslipp i Norge mellom 1960 og 1970 ved en lineær linje. Hva ville funksjonsuttrykket til denne rette linjen være? Og hva med perioden 2010-2019? Hva forteller disse funksjonsuttrykkene deg?

j) Vi vi bruke en enkel modell slik vi fant i oppgave e) til å si noe om hvordan utslipp av CO_2 kan se ut i fremtiden. Tror du en slik tilnærming er realistisk? Hvorfor eller hvorfor ikke?

k) Hvis vi antar at utviklingen av utslipp følger mønsteret som er beskrevet av andreggradpolynomet du fant i oppgave e), når vil Norge sine utslipp av CO_2 bli lik null? Tror du svaret ditt er realistisk?

l) Figur 3 viser hvordan hvordan utslippene i Norge er fordelt på ulike sektorer i samfunnet. Kan du tenke på tiltak som kan gjøres i Norge for å begrense og minske CO_2 utslippene? Hvor må Norge gjøre størst grep om vi skal klare å snu trenden i CO_2 -utslipp?

Figur 3. CO_2 -utslipp fra de seks største utslippssektorene i Norge mellom 1990 og 2017 uttrykt i millioner tonn CO_2 per år. Sektornavn og estimert, prosentvis endring mellom 1990 og 2017 basert på de glattede kurvene, er vist til høyre i figuren. Kilde: Helge Drange/Norsk Klimastiftelse

Du kan lese mer om Norge sine CO_2 -utslipp her: <https://klimastiftelsen.no/publikasjoner/pa-kollisjonskurs-med-paris-avtalen/>

Datakilder:

For 1960 - 2019, GCP (Feb, 2022): globalcarbonproject.org